

ÔN TẬP PHẦN LÀM VĂN

A – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Giúp HS :

- Hệ thống hoá tri thức về cách viết các kiểu văn bản được học ở THPT.
- Viết được các kiểu văn bản đã học, đặc biệt là văn bản nghị luận.

B – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

I – NỘI DUNG

1. Đặc điểm bài học

Bài ôn tập giúp HS không những hệ thống hoá tri thức và kĩ năng làm văn lớp 12 mà còn tổng kết lại toàn bộ chương trình Làm văn cả cấp THPT. Chất lượng ôn tập ảnh hưởng trực tiếp đến kết quả đạt được của bài kiểm tra tổng hợp cuối năm. Vì là bài ôn tập, HS không cần nắm thêm tri thức mà chủ yếu chỉ huy động những điều đã biết, sắp xếp chúng lại một cách hệ thống để dễ nhớ, dễ áp dụng.

2. Trọng tâm bài học

a) Về kiến thức

Cần tập trung làm rõ : các kiểu văn bản đã học, cách viết các kiểu văn bản nói chung, đặc biệt là văn bản nghị luận.

b) Về kĩ năng

Tập trung luyện tập để HS biết thực hiện tương đối thành thạo các thao tác trong quá trình viết một bài văn nghị luận.

II – PHƯƠNG PHÁP VÀ TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phương pháp dạy học

a) Hướng dẫn HS chuẩn bị

Như trên đã nói, bài học này nhằm nhìn lại một cách tổng quát toàn bộ chương trình Làm văn THPT. Bởi vậy, việc hướng dẫn HS chuẩn bị trước có ý nghĩa cực kì quan trọng. GV nên phổ biến trước yêu cầu và nội dung ôn tập, hướng dẫn các em đọc lại một cách có trọng tâm nội dung đã được học. Để chất

lượng chuẩn bị được tốt, GV nên giao trước cho mỗi tổ (hoặc nhóm) đi sâu hơn vào một chủ đề nhất định để trình bày trước lớp làm cơ sở cho việc thảo luận ở lớp. Sau đây là một số chủ đề :

- Các kiểu văn bản đã học ở THPT.
- Các bước của quá trình viết một văn bản nói chung.
- Viết văn bản nghị luận : đọc đề bài và phân tích, xác định yêu cầu của đề bài, lập dàn ý xác định hệ thống luận điểm, triển khai luận điểm thành luận cứ, bố cục bài nghị luận,...
- Viết bài văn nghị luận xã hội và nghị luận văn học.

b) Tổ chức ôn tập trên lớp

GV kết hợp giữa việc trình bày của đại diện cho các nhóm với việc thảo luận tập thể để chốt lại những tri thức cần thiết.

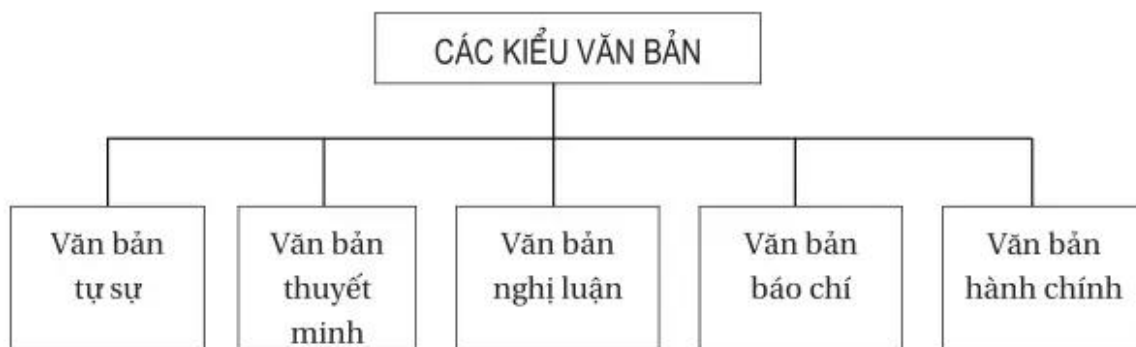
Với phần *Luyện tập* : GV chọn một trong hai bài tập hoặc có thể ra bài tập mới và hướng dẫn HS thực hiện rồi tổng kết cách thức làm bài.

2. Tiến trình tổ chức bài học

Bước 1 : Ôn tập các tri thức đã học

Đại diện một nhóm trình bày, tập thể bổ sung và GV tổng kết.

a) Các kiểu văn bản đã học ở THPT

b) Các bước viết văn bản

- Tìm hiểu đề, xác định yêu cầu bài viết.
- Tìm và chọn ý cho bài văn.
- Lập dàn ý.
- Viết văn bản theo dàn ý đã xác định.
- Đọc lại và hoàn chỉnh bài viết.

c) Văn bản nghị luận

– Đề tài cơ bản của văn nghị luận trong nhà trường : một tư tưởng đạo lí ; một hiện tượng đời sống (nghị luận xã hội) ; một ý kiến bàn về văn học ; một tác phẩm hoặc đoạn trích (nghị luận văn học).

– Lập luận trong văn nghị luận :

+ Cấu tạo của lập luận gồm các yếu tố : luận điểm, luận cứ và các phương tiện liên kết lập luận.

+ Có thể sử dụng các loại luận cứ sau đây để làm sáng tỏ luận điểm : người thật, việc thật, số liệu thống kê, thơ văn, các ý kiến của các nhà chuyên môn,...

Dù sử dụng loại luận cứ nào thì luận cứ đó cũng phải tiêu biểu, chính xác, đầy đủ và được sắp xếp, phân tích, lí giải hợp lí, thuyết phục.

+ Khi lập luận, cần tránh một số lỗi : luận điểm không rõ ràng, chính xác ; luận cứ không đầy đủ, chính xác, tiêu biểu ; cách lập luận thiếu thuyết phục (không chặt chẽ, mâu thuẫn, thiếu sự phân tích, lí giải,...).

+ Các thao tác lập luận : giải thích, chứng minh, bình luận, phân tích, so sánh, bác bỏ. Cần phối hợp sử dụng nhiều thao tác lập luận một cách linh hoạt trong quá trình lập luận.

– Bố cục của bài văn nghị luận :

Một bài văn nghị luận gồm ba phần : mở bài, thân bài và kết bài. Ba phần trên phải thống nhất, có quan hệ chặt chẽ với nhau.

– Diễn đạt trong văn nghị luận :

Diễn đạt cần chặt chẽ, thuyết phục về cả lí trí và tình cảm. Muốn vậy, cần dùng từ, viết câu chính xác, linh hoạt ; giọng văn sinh động thích hợp với nội dung biểu đạt ; sử dụng các phép tu từ về từ và câu một cách hợp lí.

Bước 2: Luyện tập

GV chọn một trong hai đề ở SGK hoặc có thể ra đề mới cho phù hợp với hoàn cảnh cụ thể và trình độ của HS. Dù chọn đề nào, phần luyện tập cũng nên có các nội dung sau đây :

– Hướng dẫn HS tìm hiểu đề, xác định yêu cầu của bài viết.

– Xây dựng hệ thống lập luận cho bài viết : Các luận điểm và luận cứ làm sáng tỏ cho luận điểm.

– Lập dàn ý cho bài viết.

– Tập viết một đoạn văn (mở bài, kết bài hoặc một đoạn trong phần nội dung).